

Pszczynski Budżet Obywatelski to narzędzie realizowania inicjatyw istotnych dla społeczności lokalnej, a także narzędzie budowania aktywności obywatelskiej i kapitału społecznego. Tegoroczna edycja budżetu obywatelskiego w Pszczynie była czwartą z kolei. Narzędzie to od dwóch lat jest jednak systematycznie ewaluowana pod kątem skuteczności w wybranych przestrzeniach za pomocą ankiety ilościowej dostępnej na stronie internetowej.

Sama ankieta nie jest skomplikowana, a jej wypełnienie zajmuje nie więcej niż dziesięć minut. Narzędzie weryfikuje opinie na temat samego budżetu obywatelskiego, sposobów jego komikowania, dostępności zarówno narzędzia jak i formularzy, sposobów głosowania, a także ocenę zgłaszanych do budżetu projektów.

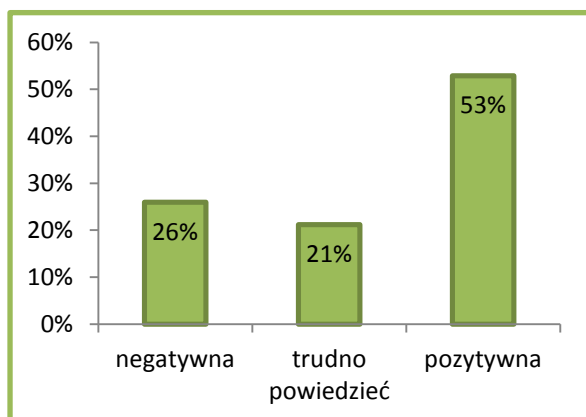
Respondenci

Na ankietę zamieszczoną w Internecie odpowiedziały 104 osoby, z czego 103 osoby wypełniły odpowiedzi na wszystkie pytania. Wysoki wskaźnik wypełnienia kwestionariusza wskazuje na dobrą, zaangażowaną społeczność zgromadzoną wokół budżetu obywatelskiego w Pszczynie. Zwykle, nawet w najprostszych kwestionariuszach, wskaźnik uzupełnienia kwestionariuszy realizowanych metodą samowypełnienia wynosi około 20-30%.

Warto jednak zastanowić się nad mechanizmem łączącym głosowanie na poszczególne projekty z promocją ankiety ewaluacyjnej lub samą ankietą ewaluacyjną. Pozwoliłoby to na dotarcie do szerszej grupy osób korzystających z budżetu obywatelskiego.

Ewaluacja Pszczyńskiego Budżetu Obywatelskiego

Jak zatem oceniony został budżet obywatelski w 2016 roku? Rozkład odpowiedzi prezentuje się następująco:

Co istotne – ponad połowa odpowiedzi była o wydźwięku pozytywnym (55%). Odpowiedzi negatywnie odnoszące się do tegorocznej edycji wskazało (27%) respondentów.

Warto eksplorować niezadowolenie badanych. Niezadowolenie z oceny tegorocznej edycji budżetu

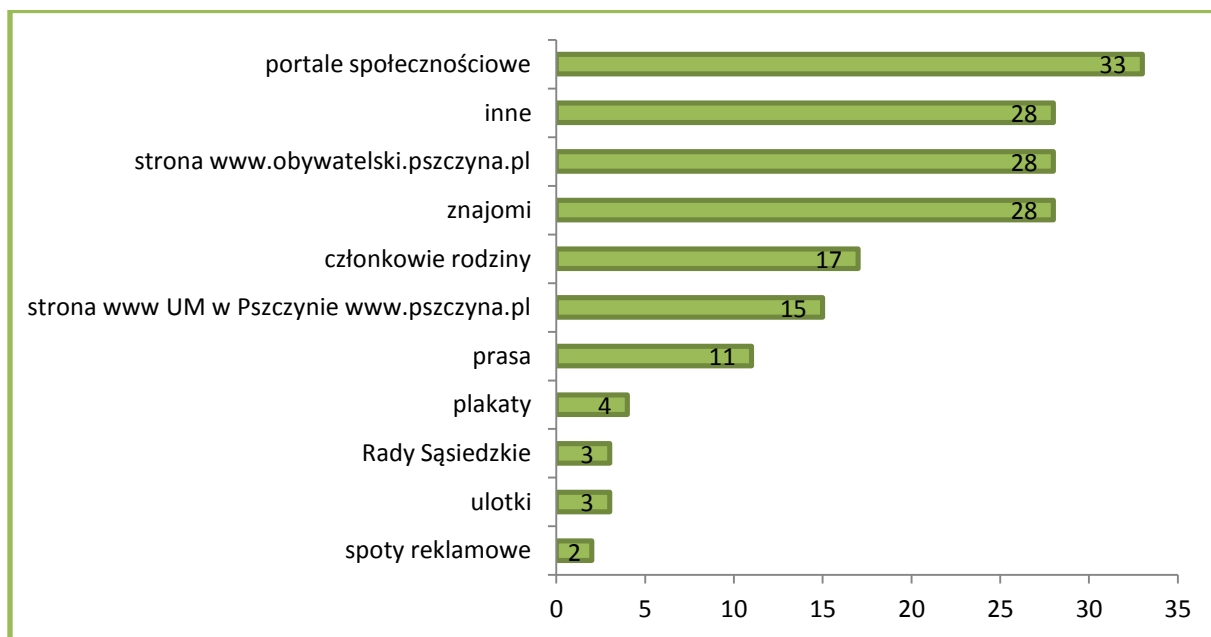
obywatelskiego wynikało z kilku powodów. Jedną z poruszanych kwestii był zdaniem badanych brak transparentności: braku uzasadnienia głosów nieważnych a także przeświadczenie o faworyzowaniu projektów zgłaszanych przez sołtysów – jako osoby posiadające liczne poparcie społeczne, którym łatwiej zmobilizować najbliższe otoczenie do udziału w głosowaniu. Ta ostatnia kwestia trudna jest do rozwiązania bez rozbudowanego, powszechnego procesu edukacyjno-deliberacyjnego.

Część badanych wskazywała na kontrowersje związane z finansowaniem projektu związanego z rewitalizacją cmentarza – zadanie to wskazywane było jako jedno z tych, które winno znaleźć się w odpowiedzialności samorządu, a nie mieszkańców i budżetu obywatelskiego. Warto zastanowić się nad narzędziem budżetu obywatelskiego jako idei realizowania zadań wykraczających poza obowiązki samorządu – ten model wdrażania narzędzia wciąż jest jednak silnie obecny we wszystkich samorządach stosujących je. Niezbędna być może jest więc refleksja w tym temacie wśród organizatorów i realizatorów budżetu obywatelskiego na poziomie jego organizatorów.

Czy oceny składowe poszczególnych etapów procesu były podobne? Poniżej znajduje się syntetyczna analiza zebranych danych.

Informacja i promocja

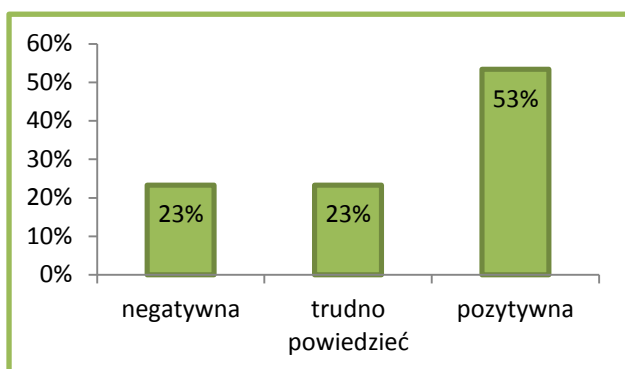
Skąd uczestnicy badania czerpali informacje na temat budżetu obywatelskiego? Mieszkańcy udzielając odpowiedzi mogli zaznaczyć kilka odpowiedzi. Łączna liczba odpowiedzi to 173. Poniższy wykres prezentuje rozkład wskazań.

Najbardziej sprawdza się informowanie w mediach społecznościowych i wykorzystywanie bezpośrednich kanałów komunikacji. Spośród odpowiedzi „inne” najczęściej pojawiały się: portal pless.pl (11) oraz

szkoła (8). Oprócz tego pojawiało się wskazanie sołtysa oraz Kościoła jako istotnych informatorów o budżecie obywatelskim.

Warto zatem stawiać na bezpośrednią komunikację z odbiorcami, ale też budować instytucjonalną sieć komunikowania budżetu obywatelskiego. Architektami i beneficjentami zarazem jest społeczność lokalna. Szeroka dostępność informacji połączona z procesem edukacyjnym pozwoli na projektowanie jeszcze lepszych pomysłów w przyszłości.

A jak badani oceniali prowadzone w 2016 roku działania promocyjno-informacyjne?

Badani ocenili wspomniane działania pozytywnie, choć należy zwrócić uwagę na prawie jedną czwartą osób niezadowolonych. W komentarzach osoby niezadowolone zwracały uwagę na niewielki stopień upowszechnienia akcji informacyjnej oraz

na fakt, że prowadzona była ona przede wszystkim w przestrzeni internetu. Warto zastanowić się nad wzmocnieniem współpracy instytucjonalnymi, ale też być może z lokalnymi przedsiębiorcami i lokalnymi liderami na rzecz upowszechnienia informacji o budżecie obywatelskim.

Należy silniej upowszechnić badanie ewaluacyjne wśród osób głosujących, co pozwoliłoby na szersze rozpoznanie skali oceny działań promocyjno-informacyjnych.

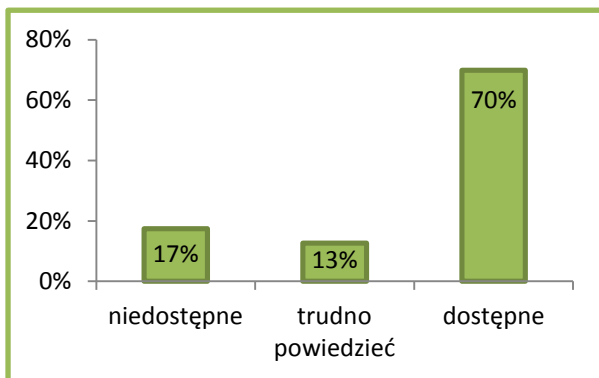
Projekty

Najważniejszym ogniwem budżetu obywatelskiego są pomysły zgłaszane przez mieszkańców i następujący potem proces wyboru najbardziej wartościowych inicjatyw. W Pszczynie, jak też w większości samorządów stosujących narzędzie budżetu obywatelskiego, następuje to w procesie powszechnego głosowania – internetowego oraz przy pomocy tradycyjnych kart do głosowania.

Z iloma pomysłami głosujący, którzy wypełnili ankietę ewaluacyjną się zapoznali?

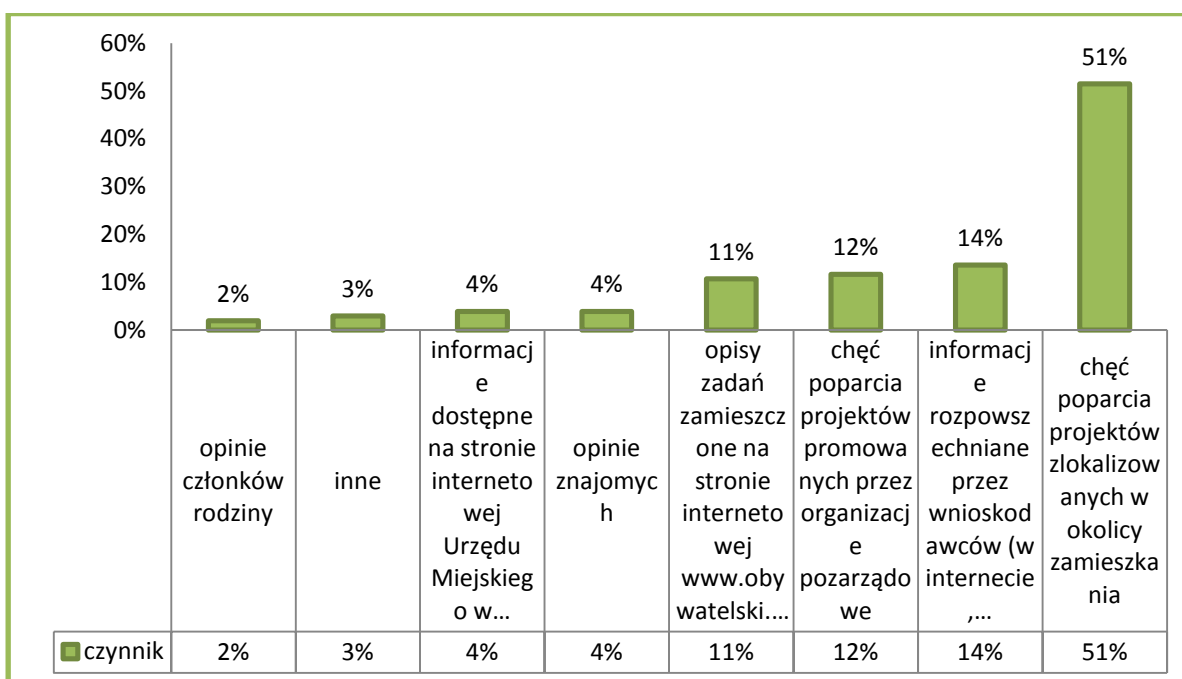
Odpowiedź na to pytanie była nieustandaryzowana. Respondenci obok wskazywania liczby projektów, z którą się zapoznali wskazywali też, że czytali przede wszystkim o tych, które dotyczyły ich najbliższej okolicy. Ponad połowa badanych zadeklarowała, że zapoznała się z nie więcej niż 10 pomysłami. 26 osób odpowiedziało, że przeczytały informacje o wszystkich pomysłach.

Poniżej znajduje się zestawienie odpowiedzi na pytanie o dostępność informacji o pomysłach zgłaszanych przez mieszkańców.

Respondenci dobrze ocenili dostępność informacji o wspomnianych wyżej projektach. Warto jednak pamiętać, że wciąż 17% dostrzegło problemy, których rozpoznanie nie zostało jednak dokonane na poziomie ankiety. Warto zastanowić się nad ulepszeniem narzędzia w tej kwestii w przyszłych edycjach badania.

Jakimi czynnikami badani kierowali się wybierając najlepsze projekty? Poniżej zestawienie odpowiedzi.

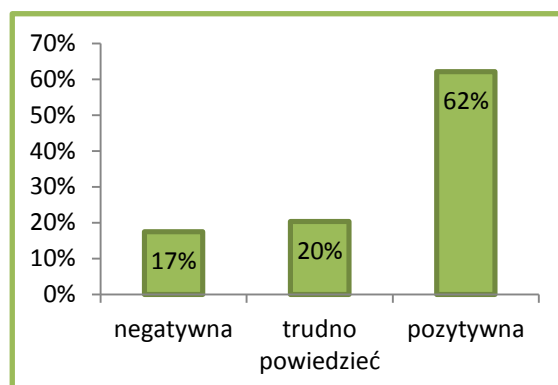

Silny lokalny wymiar wsparcia działań wybrzmiewał również w innych pytaniach – m.in. w pytaniu o liczbę pomysłów, z którymi głosujący się zapoznali. Należy zastanowić się nad zagadnieniem, i rozwinąć diagnozę w tej przestrzeni w kolejnych latach, czy wsparcie pomysłów lokalnych wiąże się realnie z wysoką ich jakością i najpilniejszą potrzebą. Być może warto wdrażać procedury i procesy deliberacji, które w konsekwencji mają wzmacniać możliwość zaspokajania najpilniejszych i najistotniejszych potrzeb społeczności lokalnej, osłabiając tym samym realizację partykularnych interesów poszczególnych grup licznie reprezentowanych w społeczności lokalnej.

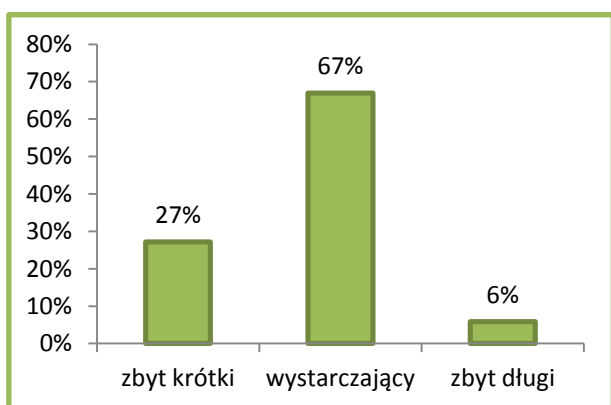
Badanie ewaluacyjne oraz powyższa analiza nie wskazuje bezpośrednio na istnienie tego zjawiska w Pszczyńskim Budżecie Obywatelskim, jednak wzmacnianie procesów deliberacji jest dobrą praktyką stosowaną w innych miejscowościach (np. Warszawa) i warto zwracać na to uwagę.

W 2016 roku po raz pierwszy zdecydowano się na umożliwienie realizacji głosowania poprzez tradycyjne, papierowe karty głosowania we współpracy z Radami Sołeckimi i Radami Osiedli. Jaka była opinia badanych o realizacji tego pomysłu?

Większość mieszkańców pozytywnie wypowiedziała się o udostępnieniu takiej formy głosowania. Przyczynia się to także zwiększeniu dostępności narzędzia budżetu obywatelskiego dla osób niekorzystających z Internetu. To dobry krok w budowaniu odpowiedzialnej usługi publicznej.

Ostatnim pytaniem odnoszącym się do kształtu Pszczyńskiego Budżetu Obywatelskiego było pytanie o harmonogram organizacji całego procesu. W jaki sposób respondenci ocenili czas trwania przygotowań, zgłaszania projektów, ich weryfikacji oraz głosowania?

Większość badanych stwierdziła, że harmonogram organizacji procesu jest dobrze zaplanowany. Mimo tego, ponad jedna czwarta odpowiadających wydłużyłaby czas trwania przynajmniej jednego z etapów i trudno tych głosów nie brać pod uwagę. Opinie i oczekiwania mieszkańców muszą zostać jednak zderzone z formalnościami rzeczywistości samorządowej. Do tego celu można wykorzystać instrument konsultacji społecznych, w trakcie

którego można skutecznie nie tylko rozpoznać w odpowiednim czasie wspomniane potrzeby i oczekiwania, ale też odpowiednio zakomunikować warunki, które determinują organizację procesu budżetu obywatelskiego.

Podsumowanie

Pszczyński Budżet Obywatelski oceniony został przez mieszkańców pozytywnie. Pozytywna ocena nie oznacza jednak końca pracy nad jego kształtem i zastosowanymi rozwiązaniami.

W szczególności należy zastanowić się nad:

- możliwością połączenia procesu głosowania z procesem oceny Pszczyńskiego Budżetu Obywatelskiego;

- modyfikacją narzędzia ewaluacji na rzecz uzyskania dokładniejszych danych o ocenie budżetu obywatelskiego przez mieszkańców;
- wzbogacenie procesu edukacyjnego towarzyszącego procesowi budżetu obywatelskiego m.in. o deliberacyjne metody warsztatowe i/lub inne metody warsztatowe (inspiracja dobrymi praktykami m.in. z Warszawy, Dąbrowy Górniczej);
- stałą pracę nad rozbudową sieci partnerów instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych na rzecz promowania narzędzia budżetu obywatelskiego;
- konsultację społeczną organizowania budżetu obywatelskiego pod kątem badania potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz komunikowania warunków determinujących organizację samego procesu;